

Ukrajina, Žytomyr – Česká republika, Praha

Zpráva za duben 2022

Eva Řezníčková

Z Ukrajiny uprchlo před válkou více než pět milionů lidí, až 2,8 milionu odešlo do Polska. V České republice je zhruba 320 tisíc příchozích, podle dosavadních informací by měla být asi třetina dětí do 15 let, čtyři pětiny dospělých jsou ženy. Nejvíce uprchlíků před válkou je dlouhodobě v Praze.

Mluví se o možnosti, že řada lidí z Ukrajiny se zkušenostmi půjde pomoci »rehabilitovat« rozpadlý systém v rodné zemi. Těch bude asi málo, většina uprchlíků plánuje v ČR zůstat. Běženci z hotelu Legie postupně odcházejí do nabízených bytů a ubytoven, začínají pracovat. Žáci v pražském hotelu Legie se dopoledne učí distančně, musí dokončit na Ukrajině ročník. Ukrajinští učitelé mají nahraná videa, žáci si je pouští, dělají poznámky, píší kontrolní práce. Některé dojíždějí do speciálních ukrajinských tříd na Černém Mostě, jiné navštěvují českou Základní školu v Hájích. Jsou šikovné, jezdí sami metrem, většina matek v době jejich výuky si našla práci.

Odpoledne někteří ještě přichází na výuku českého jazyka. Učím ve dvou skupinách. Žáků oproti březnu ubylo, a to z toho důvodu, že se běženci s dětmi stěhují. Výuku jsme začali abecedou, učili se výslovnost, první jednoduchá slovíčka, fráze, v současné době se věnujeme konverzaci a základní gramatice. Žáci dělají velké pokroky nejen proto, že ukrajinština je v řadě slov podobná češtině, ale především mají velkou motivaci, v září chtějí nastoupit do českých škol.

Na hotelu se podařilo z darů zřídit počítačovou učebnu, využití našlo i pianino, na kterém několik dětí denně pokračuje ve svých klavírních cvičeních. V klubovně ČSOL jsou pro děti pořádány různé herní a výtvarné akce, o víkendech poznávací akce po Praze. Ukrajinky se v hotelu podílí na vydávání jídla v kuchyni, úklidu, pomáhají v bazaru s tříděním humanitární sbírky. Materiální sbírka a bezplatný bazar je v přízemí sídla ČSOL. Velké poděkování patří všem dárcům, díky kterým je již více než dva měsíce bazar v provozu. Na nástěnce před klubovnou je celá řada fotografií z činností, které se od konce února v sídle Československé obce legionářské pořádaly. Největší radost mají děti, denně dostávají nové dárky.

S dětmi a jejich rodiči jsem v předvelikonočním období navštívila Multikino Cinema City v OC na Praze 10. V sálu s panoramatickým plátnem byl promítán film v ukrajinštině *Králíček Petr*. V hotelu jsem zorganizovala tvořivou velikonoční dílku, zájemci se dozvěděli o českých velikonočních tradicích. Společně jsme upletli několik pomlázek, tvořili velikonoční dekoraci z vajíček, vyráběli zajíčky ze sena a věnce z proutí. Děti se naučily celou řadu velikonočních říkanek a básniček. Zhlédly pohádku „Jak se pomlázky ztratily“ ze seriálu *Chaloupka na vršku*, ve které se dozvěděly, jak tento jarní svátek, probíhal v minulosti na vesnici, a to včetně velikonočního úklidu, malování vajíček i hodování. Na závěr hrály velikonoční pexeso.

Na nedalekém Tylově náměstí se poprvé konaly Velikonoční trhy. Ukrajinské ženy z hotelu společně s dětmi připravily speciality ukrajinské kuchyně, které nabízely na Zelený čtvrtek /Великий четвер/. Paní Nataša Parfiněnko z ukrajinské Malynivky vystavila několik fotografií z náletu na Malyn, při kterém bylo zabito pět lidí včetně dvou kojenců. Malyn se nachází nedaleko Černobylu a výstava měla návštěvníkům rovněž připomenout 36. výročí havárie čtvrtého reaktoru elektrárny. Místo tragické události před invazí na Ukrajinu přitahovalo velké množství turistů, poslední měsíc se stává další hrozbou pro své okolí. Pozvání na setkání s běženci přijal pan Radek Matula, velvyslanec ČR na Ukrajině, byla přítomna Dagmar Martínková, místopředsedkyně Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, hlavní koordinátorka pomoci. V Čechách vrcholily velikonoční svátky, k nimž patří tradiční pomlázka, malovaná vejce nebo beránek, mazanec či jidáše. Ukrajinci slavili Velikonoce, jimž říkají *pascha*, o týden později.

Na Den Země jsem se s dětmi zaměřila na ochranu životního prostředí, učila je, jak být ekologicky šetrnější, jak správně třídit odpad. O víkendu pak navštívily pražskou ZOO, kde na ně čekalo hravé a tvořivé setkání. Některé ženy se v soboty vydaly do nedalekých ulic a parků s igelitovými pytlíky v rukou a dobrovolně pomáhaly s veřejným úklidem.

Ukrajinci s dětmi z hotelu Legie dostali vstupenky a zúčastnili se koncertu Vzkříšení – Воскресіння – dne 24. 4. 2022 v divadle Broadway, jehož podstatou bylo přinést naději a pozitivní umělecký zážitek vlastní ukrajinské kultury pro děti a ženy uprchlé před válkou. Představení se konalo v největší velikonoční pravoslavný svátek a bylo výjimečné v tom, že vystupující byli sami z řad uprchlíků, rovněž účinkovali mladí studenti uměleckých škol, talentované děti i renomovaní umělci z koordinačních center. Výtěžek z koncertu po odečtení nákladů byl použit na pomoc ukrajinským uprchlíkům.

Rumunsko, Svatá Helena a Gernik

Duben v Rumunsku

Klára Jíchová

Duben je pro naše krajany obdobím klíčového svátku – Červených svátků, jak Velikonocům říkají Gerničtí. Ve Svaté Heleně i Gerniku se konala řada specifických církevních obřadů. Nejvýznamnějším z nich je patrně velkopáteční *křížová cesta* –

procesí krajanů v černém oblečení obchází s modlitbami a zpěvy jednotlivé kapličky ve stráni za Gernikem. Ve Svaté Heleně se takto putuje částí vsi a před vybranými domy jsou připraveny „kapličky“ ze židlí s bílým ubrusem a svatým obrázkem. Eibenthalští pak letos připravili zpívané pašije.

Velmi silným a emotivním zážitkem svatého týdne bylo vystoupení hudebníků z ČR, kteří pod taktovkou J. Gamby přednesli Missu brevis pastoralis Jiřího Pavlici. Turné zorganizoval pan farář Přelouček a muzikanti si zahráli a zazpívali v pěti českých vesnicích. Řada místních pak se mnou sdílela své dojetí.

Podobně jako v loňském roce jsme v Gerniku, Svaté Heleně a ostatních vesnicích zorganizovali úklidovou akci *Uklid'me Český Banát!*, tentokrát již pod patronací krajské organizace UDSCR.

Závěrem měsíce jsme se s našimi sedmáky a osmáky ze Svaté Heleny, Gerniku a Nové Moldavy odebrali do Oradey na státní kolo olympiády v českém, srbském a slovenském jazyce. Pro děti jsme měli připravený test z gramatiky, čtení s porozuměním a slohový úkol. Užili jsme si i procházku zrenovovaným secesním centrem, diskuse s ostatními učiteli a společné kino.

Velkou radost nám udělala Cena DZS za náš loňský film *Hastrman z Heleny* z Heleny.

22. 4. jsem na Radiu 7 mluvila o svém pobytu u krajanů v Banátu, záznam je k dohledání zde:

https://radio7.cz/audioarchiv/nedavno-odvysilane?jedenporad=OBZOR_2022_04_22_10_00

Srbsko, Bela Crkva, Kruščice

Vynášení Morany

Stanislav Havel

Vynášení Morany je starý český obyčej, při kterém se týden před Květnou nedělí symbolicky ukončovala zima. A tento zvyk přinesli čeští učitelé i do srbské Kruščice. Děti vyrobily ze slámy, vajec, dřeva a starého oblečení královnu zimy Moranu. Druhý den se sešly v Českém domě a vydaly se průvodem hodit Moranu do potoka. Při cestě se zpívalo *Moranu nesem s velikým nosem*, zastavovalo se u českých domů na malé občerstvení, až se došlo k potoku, kde se za společného veselí hodila Morana do potoka. Starý český obyčej měl pak pokračování u kruščického Etno domu, kde se zasadila hruška jako jeden ze symbolů vesnice Kruščice a jara, děti si opekly klobásy na ohni a mohlo se jít domů. Jen někteří dospělí oslavili konce zimy v kruščickém Etnokuće téměř do rána.

Srbsko, Bela Crkva, Kruščice

VELIKONOCE V SRBSKÉM BANÁTU to jsou... koncerty

Stanislav Havel

K Velikonocím patří v srbském Banátu také hudební koncerty. A čeští krajané v Srbsku měli letos možnost si poslechnout kvalitní hudbu hned na dvou místech. První koncert připravil sbor Bela Musika v belocrkvanském kostele svaté Anny a druhý připravila Česká beseda Vršac v Národním divadle ve Vršci. Na obou koncertech zazněly i české skladby.

... výtvarné dílny Již nedílnou součástí Velikonoc je také výtvarná dílna. Poslední školní den před Velikonocemi se sešly děti v Českém domě v Kruščici, aby barvily vajíčka a kraslice různými metodami nebo mohly vyrábět velikonoční přání pro své blízké.

... velikonoční řehtači

Čeští krajané v srbské Kruščici udržují na Velikonoce pěkný zvyk. Chlapci vyráží s řehtačkou v ruce na Zelený čtvrtek v poledne na pouť vesnicí a oznamují klekání a čas bohoslužby se slovy: „Pomodlete se Anděl Páně, zvoní poledne. Po první, po druhý, po třetí. Modlení bude dnes v pět hodin.“ Kluci oznamují klekání po celé Kruščici od Zeleného čtvrtku po Bílou sobotu vždy v šest hodin ráno, v poledne a večer v šest hodin.

Na Bílou sobotu oznámí koledníci známou větou ranní klekání a pak v každém českém domě zazpívají tuto velikonoční zvěst: „Když Pán Ježíš umřel, zvony odletěly. Pod nebesa pohřben, tam zůstávali. A lidi nevěrní jako psi černí, kopali jámu Ježíši Pánu. Když ho pak jali, ukřižovali. Na Velkej pátek do hrobu dali. Na Bílou sobotu zas vykopali.“

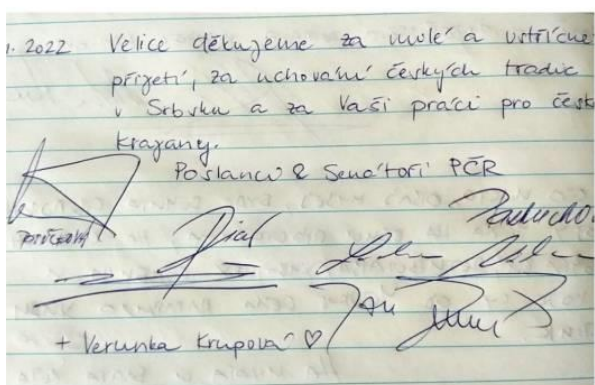

Srbsko, Bela Crkva, Kruščice

Významná delegace na návštěvě u krajanů v Srbsku

Stanislav Havel

O českých krajanech v Srbsku se ví také v Parlamentu či Senátu České republiky. A čas od času navštíví také naše krajany také významná delegace. První sobotu v dubnu pak navštívil delegace v čele se senátorem Janem Horníkem České Selo, kde prohlédli České Etno muzeum a kostel svatého Jana Nepomuckého, a poté se konalo v Českém domě v Bele Crkvi společné setkání parlamentní a senátní delegace z České republiky a představiteli českých spolků v srbském Banátu.

Brazílie, Sao Paulo

Čarodějnice v Sao Paulu

Ivana Jandová

Dne 30. 4. se na zahradě jednoho z českých krajanů uskutečnilo tradiční pálení čarodějnic.

Krajané byli poučeni o významu a smyslu této původně pohanské tradice a vyzkoušeli si i její tradiční pojetí, kdy se zpívají táborové písničky, pálí se figurína čarodějnice, opékají se buřty a konají se různé soutěže na košťatech. Hlavním smyslem akce ale bylo, že mladé česko-brazílské rodiny s dětmi se zase sešly a strávily spolu příjemný čas.

Odkaz na videa: <https://drive.google.com/drive/folders/1Zw6WGDxp9KD1jRSWTIdu-iiitAuVnSISH>

Brazílie, Sao Paulo

Velikonoce v Sao Paulu

Ivana Jandová

Dne 9. 4. se konaly na půdě českého konzulátu v Sao Paulu pravé české Velikonoce s barvením vajíček, mazancem, beránkem a pomlázkou. Pro děti byla připravena i bojovka se sportovními a znalostními úkoly, kdy děti hledaly ztracená vajíčka na zahradě českého konzulátu. Akce byla připravena společnými silami místní krajanské unie a českého generálního konzulátu. Veselá atmosféra byla podpořena i krásným počasím.

Chorvatsko, Daruvar

Duben v Chorvatsku

Bohdana Pěva Šolcová

Velikonoční dílny

Nezbytnou součástí mé práce je shánění materiálu pro literární a výtvarné dílny.

Tentokrát jsem se svým manželem sháněla košíkářské vrbové proutky pro velikonoční dílny, které probíhaly v českých a chorvatských základních školách, v české mateřské škole v Končenicích a v České besedě Viroviticko-podravského kraje. S vrbovými proutky je každoročně potíž. Pomlázky a košíky tu plete málokdo, přestože se na vesnicích košíkářské řemeslo běžně

provozovalo a pomlázky pletl každý kluk. O košíkářské vrby se sotvakdo stará (ty se musejí každoročně stříhat) a většina vrb, které byly ve vesnicích kdysi zdrojem košíkářského materiálu, musela ustoupit požadavkům moderní doby. Proto jsme letos trávili dost času mapováním košíkářských vrb. Asi nejvíce jich má pan Kalenský z Lipovce, který se o vrby stará, poněvadž potřebuje proutky pro pletení košíků (je jedním z posledních košíkářů). Ten nám daroval velké množství prutů na velikonoční pomlázky, které jsme v dílnách s dětmi a dospělými pletli. Protože jsme ale s mým mužem pořádali celou řadu dílen, potřebovali jsme skutečně hodně prutů. Další jsme získali až v Ivanově Sele u rodiny Havelkových, kde jsme vrby stříhali celé odpoledne.

V dílnách jsme se seznamovali s českými velikonočními obyčejí, pletli pomlázky a jedli beránka. Potěšilo mě, že se po mé propagaci velikonočního beránka v minulých letech tento sladký moučník „ujal“. Některé rodiny se na tento český zvyk rozpomněly a znovu jej zařadily na repertoár svých velikonočních zvyků.

Kurz češtiny pro dospělé a velikonoční dílna ve Virovici

Se studenty českého jazyka z České besedy Viroviticko-podravského kraje se scházíme v Městské knihovně Virovitice. Knihovna nám nabízí příjemné a přátelské prostředí, kde se rádi scházíme, abychom se učili českému jazyku.

V tomto měsíci jsem pro studenty uspořádala velikonoční dílnu, které předcházela přednáška o českých Velikonocích. Pletení pomlázek studenty natolik zaujalo, že v pletení pokračovali ještě v místní kavárně, kde zvědavým kolemjdoucím vysvětlovali, nač v Česku potřebujeme pomlázky.

Velikonoční jarmark ve Virovitici

V parku před zámek šlechtického rodu Pejačevićů ve Virovitici probíhal tradiční velikonoční jarmark, kde měla svůj stánek s besedními rukodělky také ČB Viroviticko-podravského kraje. Před stánkem jsme s mým manželem předváděli, jak Češi pletou

pomlázky. Naše ukázka zaujala chorvatskou televizi, pro niž také vznikl rozhovor o úloze vyslaných učitelů v Chorvatsku a českých Velikonocích. Naše pomlázky si kupovali Češi i Chorvaté za dobrovolný příspěvek, který padal do kasičky ČB. Kupující dostali „návod“ na použití pomlázky a někteří z nich vyzkoušeli na místě, jestli pomlázka funguje.

Divadelní skupiny nespí

Přestože máme po divadelní přehlídce v Lipovci, divadelní skupiny dále zkouší a hostují na scénách jednotlivých Českých besed. Divadelní skupina ČB Hrubečné Pole, s níž spolupracují, vystoupila v Českém domě v Ivanově Sele, kde zahrála svou krátkou komedii Mýdlovka.

Pálení čarodějnic, stavění máje a výtvarná dílna v Lipovci

Minulý rok bylo **pálení čarodějnic v Lipovci** přijato velmi vřele a účastníci akce se mě během roku ptali, zda se chystám organizovat další ročník. Letos jsem se opět spojila s místními dobrovolnými hasiči, kteří zajistili buřty na opékání a dříví na hranici. Náš lampionový průvod vyšel od stavení Čuchnilových.

Některé děti nesly lampion (lampiony jsme vyráběli ve škole ve výtvarné dílně) a v čele vezl kat na vozíku figurínu čarodějnice. Před Českým domem Lipovec jsme hasičům pomohli ozdobit a postavit máj a potom průvod za víření bubnů (hrnce) pokračoval na louku za školou. Kat vsadil čarodějnici na hranici a do jejího košíku jsme vhodili lísteček, kam jsme napsali

zlo, které jsme si přáli spálit spolu s ní. Kat přečetl rozsudek a zapálil hranici, kolem které potom tančily čarodějnice s košťaty.

